

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DE SALVARE DE LA SALONTA (JUDEȚUL BIHOR)

de

Ioan Crișan și Imre Zuh

În luna august 2001 la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea a fost primită din partea Primăriei orașului Salonta sesizarea oficială că, pe parcursul lucrărilor de excavație executate de Direcția de Telecomunicații Bihor în vederea introducerii cablurilor telefonice subterane, în fața bisericii reformate au fost scoase la lumină oseminte omenești. Se preciza totodată că în profunzime mai există material osteologic uman motiv pentru care lucrările au fost sistate până la intervenția unor specialiști în domeniu. În urma acelei înștiințări ne-am deplasat la fața locului unde veridicitatea informațiilor primite a fost confirmată de realitatea din teren. Am constatat totodată că resturi de oseminte omenești au fost scoase la lumină cu ocazia aceluiași lucrări și pe străzile C. Coposu, Șt. Bocskay și L. Kossuth.

Pornind de la situația existentă am considerat necesare efectuarea unor săpături arheologice de salvare în vederea eliberării terenului de sarcină arheologică și supravegherea în continuare a lucrărilor de excavație. Cercetările s-au concentrat îndeosebi asupra sectorului de șanț din fața intrării bisericii reformate. Acest sector în lungime de 12 m și lățime de 0,75 m a devenit pentru noi secțiunea S-I. Situată la distanță de 5 m spre vest de edificiul bisericii pe carosabilul unei străzi asfaltate, secțiunea nu a putut fi lărgită, îngustimea ei fiind unul din impedimentele care au stat în fața investigației arheologice.

În profunzime s-a săpat până la stratul viu alcătuit din argila galbenă, aflat la 1,50-1,75 m de la suprafață. Primul strat începând de sus este îmbrăcămintea asfaltică așezată pe un pavaj din piatră cubică. Urmează un strat gros de 1,25-1,50 m de pământ de umplutură care conține depuneri arheologice. Acestea constau din bucăți de cărămizi și de mortar, fragmente ceramice, lemn carbonizat, fragmente de oase și oase omenești dispartate, cuie de fier, o lamă de cuarțit și una de jasp (pl. III / 1,2). Pe fundul secțiunii s-au conturat câteva pete de culoare închisă ce anunțau existența unor complexe arheologice. Ele s-au dovedit a fi gropi de mor-

mințe având adâncimi diferite. Cercetarea lor a fost serios afectată de apariția unor izvoare freatice, săpăturile putând continua doar în măsura evacuării apei cu ajutorul unor pompe.

O astfel de groapă a fost surprinsă între metrii 1,50-2,50. Ea se prelungea în peretele de est al secțiunii. Apa freatică nu a permis continuarea săpăturii în adâncime. De remarcat că deasupra gropii cu 0,50 m era o grămadă de oase omenești.

În groapa dintre metrii 4-4,75 la adâncimea de 1,75 a fost identificat un mormânt de adult (M₁). În secțiune a fost prinsă doar partea sa superioară, bazinul și membrele inferioare aflându-se în peretele de est. Defunctul a fost așezat în decubit dorsal cu brațul drept întins pe lângă corp, brațul stâng fiind ușor îndoit din cot iar palma pe bazin. Cuiele de fier descoperite printre oasele scheletului și bucățile de lemn carbonizat provin probabil de la sicriu. Capul era întors cu creștetul în jos, în dreapta sa găsindu-se o bucată de cărămidă. Groapa continua să se adâncească, dar din motivele amintite nu s-a putut verifica dacă se mai aflau și alte morminte dedesubt.

Între metrii 5,25-7,25 exista o alveolare ai cărei pereți se adânceau cu 0,25 m în stratul viu. Deasupra ei la adâncimea de 0,75 m de la suprafața solului se aflau numeroase oseminte răvășite. O parte din ele au fost scoase la lumină de către lucrătorii Romtelecom. Printre oase au fost găsite cuie de fier, fragmente de accesorii sau elemente de decor din fier corodate, bucăți de lemn carbonizat.

Un alt mormânt, notat de noi cu M₂, a fost identificat între metrii 9-9,50. Mormântul a fost deranjat în vechime, craniul fiind zdrobit iar oasele corpului mișcate de la loc. Membrele inferioare se aflau în peretele estic.

La capătul de nord al secțiunii între metrii 10,50-12 a apărut o groapă care a putut fi cercetată până la bază, aflată la 2,25 m adâncime (0,75 m de la baza stratului). În această groapă au fost identificate patru morminte (M₃, M₄, M₅, M₆) așezate unul peste altul. La mormintele M₃, M₄ și M₆ în secțiune au fost prinse doar membrele inferioare iar la M₅ numai oasele bazinului de la care în perete se prelungeau oasele picioarelor. De remarcat că la acest mormânt capul, trunchiul și membrele superioare lipseau. În groapă se mai aflau numeroase oseminte răvășite. Pământul din umplutura gropii, până la fund, conținea bucăți și sfărâmături de cărămizi și de mortar, câteva fragmente ceramice, pigment de cărbune și un șnur din material textil.

Între metrii 8-9 la 1,50 m adâncime au fost surprinse vestigiile unui zid de cărămidă. Zidul, a cărei lățime era de 0,80 m, avea grosimea de 0,25 m. Cărămizile cu dimensiunile de 27 x 13 x 6 cm au fost legate cu mortar din nisip și var. Zidul era, evident, mai înalt dar ulterior a fost

demolat, probabil în vederea recuperării cărămizilor. Se observă că zidul urmează un traseu ușor oblic. La nivelul zidului au fost găsite fragmente ceramice medievale târzii și moderne.

Încercarea de datare și interpretare a descoperirilor prezentate se întemeiază pe situația stratigrafică, pe materialul găsit și pe izvoarele scrise care se referă la localitatea Salonta.

Mormintele cercetate și materialul osos sunt suficiente indicii că pe locul respectiv a funcționat un cimitir în care înmormântările s-au făcut după ritualul creștin cu morții depuși în sicrie ale căror scânduri au fost prinse cu cuie de fier.

Ceramica descoperită în pământul de umplură împreună cu oșemintele se prezintă numai în stare fragmentară. Ea datează din evul mediu târziu și din epoca modernă. Fragmentele ceramice medievale provin în marea majoritate de la vase lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă care după ardere a luat culoarea cărămizie. Ca forme, se disting oalele și capacele de oală. Oalele aveau buza înaltă, ușor îngroșată și, în exterior, șențuită. Marginea buzei era marcată în partea inferioară, spre gât, de un prag. Pereții unor vase erau decorați cu linii orizontale distanțate sau cu motive pictate. Capacele aveau formă de pâlnie fiind prevăzute cu un apucător de formă discoidală. Mai puține sunt fragmentele rezultate de la vase modelate în același fel din pastă nisipoasă fină care prezintă culoarea cenușie. Din această pastă se făceau de obicei vase cu toartă, câni, ulcioare dar și cahle. Cahlele erau de tip oală cu gura în formă de pătrat și buza dreaptă (pl. III / 6). O altă categorie ceramică era cea reprezentată de un număr extrem de redus de fragmente din pastă caolinoidă având suprafața acoperită cu smalt de culoare verde. Prin analogie datăm ceramica prezentată mai sus în a doua jumătate a sec. XVI¹. Din această perioadă credem că datează și mormintele descoperite. Mormintele suprapuse ar fi putut aparține unei familii care și-a înmormântat membrii în aceeași groapă. Rămășițele zidului de cărămidă ar putea fi ale unei biserici medievale ridicate anterior, în sec. XIV-XVI, sau ale anexelor sale. În mormântările s-au practicat în jurul edificiului bisericii și în interiorul acesteia. În epoca modernă zidurile bisericii sau ale anexelor au fost demolate. Pe parcursul demolărilor au fost controlate, deranjate și dislocate mormintele din apropiere iar materialul osos a fost astfel antrenat spre suprafață. Așa se explică concentrările de oase dintre metrii 1,50-2 și 6-6,70. Cei care au lucrat la demolări au "recuperat" și obiectele sau monedele care eventual se aflau

¹ I. Crișan, *Așezări, monumente și descoperiri feudale timpurii și feudale din hotarele comunelor Cefa, Nojorid și Sântandrei (jud. Bihor)*, în *Crisia*, XX, 1990, pl. II/8-10; pl. III/2; pl. VI/3-6, 15-17; pl. VII/3-6, 9-14; pl. VIII/7-9

în morminte. Tot atunci au ajuns în profunzime fragmente ceramice din sec. XVIII-XIX.

Localitatea Salonta apare în documente începând cu anul 1332². Pe raza sa au fost identificate, în mai multe puncte, vestigii care atestă o locuire îndelungată începând din neolitic³. Situată în vecinătatea târgului Koleser, Salonta (villa Zalancha) era la data primei atestări documentare și în anii care au urmat o așezare modestă. Acest fapt rezultă din valoarea dijmelor papale pe care locuitorii lor le-au plătit între anii 1332-1337 prin preoții Nicolae (1331-1335) și Toma (1337). Acestea nu au depășit nici într-un an opt groși, valoare apropiată de cele achitate de locuitorii din Ciumeghiu sau Berechiu, cu mult în urma Koleserului și a altor așezări din vecinătate ca Batăr, Cefa sau Tulca.⁴

În secolul al XVI-lea Salonta se afla pe domeniul familiei Tholdi. Potrivit conșcrierii porților din comitatul Bihor întocmită în anul 1552 de către autoritățile habsburgice temporar instaurate în Transilvania, Salonta avea 13½ porți din care 7½ reveneau lui Mihail Tholdi de Salonta iar restul lui Nicolae Tholdi de Satu Mare (Nagyfalu, comit. Bihor)⁵. Prin poartă se înțelegea o unitate impozabilă după care se percepea impozitul cameral⁶. Acceptând că o poartă cuprindea două gospodării⁷ înseamnă că Salonta avea 27 gospodării. În același timp așezările amintite mai sus aveau: Berechiul 21 porți⁸, Ciumeghiul 10 porți⁹, Koleserul 117 porți¹⁰, Cefa 24 porți¹¹, Tulca 26 porți¹², Batărul 51½ porți¹³. Având în vedere numărul porților, respectiv al gospodăriilor, Salonta continua să fie și în secolul al XVI-lea o așezare cu un număr redus de locuitori. Aici își avea însă reședința Mihail Tholdi al cărui domeniu cuprindea mai multe sate. Potrivit tradiției orale și a părerii unor istorici și cercetători ai istoriei locale ar fi vorba de un castel¹⁴ situat în centrul de astăzi al orașului între Turnul ciunt și biserica ortodoxă¹⁵. Date mai precise despre acea fortificație nu se cunosc. Știm

² C. Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. II, București, 1967, p. 94

³ *Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice, etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor*, Oradea, 1974 (în continuare *R. Bihor*), p. 60

⁴ *Documente privind istoria României*, veacul XIV, C, Transilvania, vol. III, 1954, doc. 56

⁵ L. Borcea, *Conșcrierea comitatului Bihor din 1552*, în *Crisia*, XXIV, 1994, p. 280

⁶ V. Maxim, *Contribuții la geografia istorică a Bihorului în a doua jumătate a secolului al XVI-lea*, în *Crisia*, V, 1975, p. 93

⁷ L. Borcea, *op. cit.*, p. 233

⁸ *Ibidem*, p. 250

⁹ *Ibidem*, p. 272

¹⁰ *Ibidem*, p. 271

¹¹ *Ibidem*, p. 251

¹² *Ibidem*, p. 280

¹³ *Ibidem*, p. 275

¹⁴ I. Karácsonyi, *A Toldyak nagyfalusi kastélya*, în *Biharvárad*, I. Oradea, 1913, p. 32

¹⁵ E. Dánielisz, *Csonkatorony nylik a felhőbe*, Oradea, 1999, p. 7-8, pl. 1

însă că Tholdeștii mai aveau încă două fortificații: una la Batăr și alta lângă Sânnicolau Român la Satu Mare, localitate dispărută în secolul al XVII-lea. Amplasamentul acelor fortificații se mai distinge încă pe teren și se poate spune că la Batăr era doar un turn-locuință iar la Satu Mare un mic castel¹⁶.

Destinul familiei Tholdi se leagă de evenimentele din Bihor din a doua jumătate a sec. XVI și începutul sec. XVII în contextul răspândirii reformei religioase și a luptei principatului Transilvaniei pentru independență în fața Imperiilor Otoman și Habsburgic. Familia Tholdi nu a îmbrățișat reforma religioasă rămânând mai departe catolică ceea ce a atras unele persecuții. Începând cu anul 1594 s-a atașat politicii lui Sigismund Báthory care a intrat în alianța creștină împotriva turcilor. Atitudinea Tholdeștilor a provocat răzbunarea acestor care, în toamna anului 1598 când au asediat Oradea, au pustiit în mod deosebit zona Salonteii cu târgul Koleser și mai multe sate¹⁷. Castelul din Salonta nu putea nici el să scape și este de presupus că a suferit, ca și cel de la Satu Mare, serioase distrugerii¹⁸. Cei cinci ani de lupte care au urmat au slăbit și sărăcit familia Tholdi.

La 16 martie 1606 principele Transilvaniei Ștefan Bocskay emite o diplomă¹⁹ prin care 300 de haiduci²⁰ români și unguri primesc cu drept de folosință veșnică vatra pustie a târgului Koleser²¹. Locul fiind mai expus incursiunilor turcești ei se mută în același an, la 6 iunie la Salonta²², loc bine ocrotit de mlaștini și de ape. Strâmtorat material Gheorghe Tholdy închiriază haiducilor pentru 19 ani moșia sa²³. A luat astfel naștere târgul haiducesc Salonta, data de 6 iunie devenind apoi ziua orașului. Mai târziu în 1625 orășenii au cumpărat moșia²⁴, stăpânul acesteia mutându-se în Ardeal. În viața orașului a urmat o perioadă de relativă liniște și prosperitate de circa 50 de ani. Acum a fost construită, aproximativ pe locul fostului castel al familiei Tholdi, o cetate din piatră și cărămidă recuperată

¹⁶ I. Karácsonyi, *op. cit.*, p. 32-36

¹⁷ L. Borcea, *Contribuții la istoria politică a Bihorului în epoca lui Mihai Viteazul*, în *Crisia*, V, 1975, p.107

¹⁸ I. Karácsonyi, *op.cit.*

¹⁹ I. Szendrey, *Hajduszabadság levelek*, Debrețin, 1971, p. 50

²⁰ Categorie socială specifică Bihorului și altor comitate din vest în sec. XVI-XVII haiducii (lat. *haidones*, magh. *hajdúk*) erau la origine crescători de animale (vite și, mai ales, porci) pentru piețele Transilvaniei și ale Europei centrale. Termenul maghiar de *hajdú* provine de la *hajtó* (gonaci, hăitaș). Acești locuitori din zona de câmpie, înlăturați de la ocupația tradițională odată cu întemeierea pașalăcurilor și a prezenței turcilor, au devenit o importantă forță antrenată în acțiunile militare din Bihor din acel timp.

²¹ Gy. Rozvány, *Nagy Szalonta történelme*, vol. I, Salonta, 1870, p.30-32; L. Borcea, *op. cit.*, 1975, p. 120

²² Gy. Rozvány, *op. cit.*, p. 33

²³ *Ibidem*, p. 37

²⁴ *Ibidem*, p.45-47

din clădirile din localitate și din vecinătate distruse de turci²⁵. Turnul ciunt, care domină și astăzi orașul era donjonul acelei cetăți.

În anul 1658 locuitorii Salontei s-au confruntat din nou cu primejdia turcească. În fața armatelor turcești în drum spre Oradea al cărei asediu l-au început în acel an salontanii au adoptat tactica terenului pârjolit. Orașul a fost incendiat iar locuitorii au luat calea bejeniei. Cetatea cu donjonul său a fost preluată de către turci care odată cu organizarea pașalâcului de Oradea au instalat în ea o mică garnizoană. Locuitorii au revenit și ei pe vechea vatră încercând să se adapteze noilor condiții, conviețuind cu turcii până în 1692 când aceștia s-au retras definitiv din Bihor, locul lor fiind luat de noile autorități habsburgice.

Despre edificiul bisericii din Salonta documentele medievale nu ne dau informații. Actuala biserică reformată, cea mai veche din oraș, este o construcție modernă înălțată, după cum stă scris în pomelnicul ei, între anii 1750-1755. Grav afectată de un incendiu în anul 1847 ea a fost reconstruită între anii 1853-1854. V. Bunyitay în *Istoria episcopiei catolice de Oradea* spune, fără să indice sursa, că în Salonta a existat o biserică gotică asemănătoare ca formă și dimensiuni cu biserica din Sălard. Biserica era înconjurată de un gard masiv de cărămidă care la un colț avea un turn de apărare²⁶. Cea care a sprijinit acest efort constructiv a fost, după părerea aceluiași autor, ramura salontană a familiei Tholdi²⁷. Această biserică a fost transformată și extinsă apoi în epoca modernă în mai multe rânduri luând treptat forma și aspectul pe care le prezintă astăzi.

Gy. Rozvány în *Istoria orașului Salonta* respinge afirmațiile lui Bunyitay pe motiv că Toldeștii, chiar dacă ar fi dorit, nu puteau construi o biserică de zid la Salonta, stăpânirea lor asupra moșiilor din împrejurimi fiind multă vreme nesigură. În timpul lor putea să existe doar o biserică de lemn²⁸. Nici după întemeierea târgului haiducesc nu s-a putut construi o biserică masivă de zid întrucât eforturile orașenilor s-au concentrat înspre ridicarea fortificației. A fost construită, și de această dată, o biserică de lemn ale cărei urme au dispărut nu numai de pe teren ci și din amintirea locuitorilor²⁹. Și tradiția locală spune că după plecarea turcilor, în anul 1693 a fost construită o biserică de lemn iar în jurul ei s-au practicat

²⁵ R. Bihor, p. 23

²⁶ V. Bunyitay, *A váradi püspökség története*, vol. III, Oradea, 1884, p. 385-386

²⁷ *Ibidem*

²⁸ Gy. Rozvány, *Nagy Szalonta történelme*, vol. II, Salonta, 1889, p. 51; vezi și E. Dánielisz, *Nagyszalonta városismertető*, Salonta, 1998, p. 35.

²⁹ Gy. Rozvány, *op.cit.*, vol. II, p. 51. După alte păreri haiducii stabiliți la Salonta nu au construit o biserică nouă ci au extins biserica din lemn existentă, ridicată înainte de instaurarea stăpânirii otomane; E. Dánielisz, *op. cit.*, 1998, p. 35

înmormântări³⁰. Biserica și cimitirul se aflau undeva pe actualele străzi Corneliu Coposu și Ștefan Bocskay. Devenind neîncăpătoare începând cu anul 1738 s-au făcut donații pentru edificarea unei biserici spațioase de zid. Aceasta a fost construită, după Gy. Rozvány, între anii 1776-1777 din cărămizi făcute de localnici și din piatră adusă de la o carieră. În jurul edificiului a fost înălțat un gard de zid³¹. Rozvány nu este de acord cu afirmațiile lui Bunyitay că actuala biserică s-ar fi ridicat peste un edificiu mai vechi pentru că o biserică reformată nu putea fi construită în vremea aceea pe locul unei biserici catolice sau peste fundația acesteia³². Același autor face însă o remarcă foarte interesantă și anume că, deși a fost construită relativ recent, biserica „are un caracter mai vechi”³³. Din descrierea lui Rozvány aflăm care erau dimensiunile noului edificiu și faptul că acesta avea o absidă³⁴. După incendiul din 1847 care a mistuit 80% din oraș, biserica a suferit transformări și adăugiri. În anii 1853-1854 s-a făcut legătura între corpul bisericii și turnul aflat la mica distanță, iar gardul înconjurător a fost desființat. În 1865 datorită unor fisuri absida a fost demolată, iar peretele dinspre est a fost consolidat³⁵. De la localnici am aflat că la ultima reparație din interior, executată cu puțin înaintea începerii cercetărilor noastre, sub tencuială au fost sesizate porțiuni de ziduri mai vechi.

Prin coroborarea investigațiilor arheologice cu sursele documentare și izvoarele istoriografice noi presupunem că la Salonta a existat în evul mediu o biserică de zid ridicată în secolele XIV-XVI de către localnici cu sprijinul familiei Tholdi. În jurul acestei biserici și probabil în interiorul ei s-au practicat înmormântări pe familii. În anul 1598 biserica a suferit serioase avarii și nu a mai putut fi reparată, rămânând mult timp în ruină. În secolul al XVIII-lea când a început ridicarea unei biserici reformate de zid s-a decis ca noul edificiu să fie construit pe amplasamentul vechii biserici prin transformarea acesteia, fapt trecut sub tăcere³⁶. Atunci, în secolul al XVIII-lea, sau cu ocazia modificărilor și adăugirilor din secolul următor, o parte a zidurilor bisericii medievale și zidul înconjurător au fost demolate. De remarcat că dimensiunile cărămizilor din zidul descoperit de noi se potrivesc cu cele ale unor cărămizi din pereții Turnului ciunt care se știe că a fost construit din cărămizi recuperate de la clădiri mai vechi. Cu ocazia demolărilor și transformărilor suferite de vechea biserică în epoca

³⁰ Gy., Rozvány, *op. cit.*, vol II, p. 52

³¹ *Ibidem*, p. 62-66, 70

³² *Ibidem*, p. 68

³³ *Ibidem*

³⁴ *Ibidem*, p. 69

³⁵ *Ibidem*, p. 71-72

³⁶ Transformarea unor edificii de cult catolice în biserici reformate a fost un fenomen frecvent după răspândirea Reformei în Crișana; A. A. Rusu, G. P. Hurezan, *Biserici medievale din județul Arad*, Arad, 2000, p. 16

modernă au fost atinse, controlate, dislocate, răvășite, mormintele din secolul al XVI-lea, iar osemintele antrenate spre suprafață.

Mormintele din secolul al XVI-lea descoperite în fața intrării în biserica reformată din Salonta fac parte dintr-un cimitir care s-a constituit în jurul unei biserici medievale de zid databilă în secolele XIV-XVI. Osemintele care au fost scoase la lumină în continuare pe străzile Corneliu Coposu, Ștefan Bocskay și Kossuth pot proveni și ele din acest cimitir care ocupa o suprafață mai mare sau din cimitirele din secolul al XVII-lea și din prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Aceste cimitire mai târzii s-au dezvoltat în jurul unor biserici de lemn situate undeva în apropiere. Terenul ceva mai înalt, probabil un grind locuit încă în preistorie, a servit din evul mediu până în epoca modernă ca necropolă pentru așezare, putându-se vorbi de fapt de un singur cimitir cu mai multe faze de înmormântări.

Pe baza celor de mai sus considerăm că prin cercetările arheologice efectuate în centrul orașului Salonta au fost scoase la lumină vestigii care aruncă o nouă rază de lumină asupra trecutului localității. Având în vedere amploarea redusă a săpăturilor arheologice, reconstituirile realizate de noi au, evident, valoarea unor ipoteze care se vor confirma numai pe măsura extinderii investigațiilor pe o suprafață mai mare.

LES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DE SAUVETAGE DE SALONTA (DÉP. DE BIHOR) (Résumé)

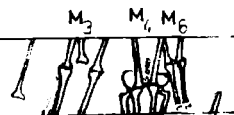
Les recherches archéologiques de sauvetage de Salonta ont été occasionné par les travaux d'excavation exécutés par Direction de Télécommunications de Bihor en vue de l'introduction des câbles de téléphonie au cours de l'été 2001. Au cours des travaux, près de l'église réformée ont été mis au jour de nombreux ossements humains. Le secteur de la fosse du câble situé en face de l'église est devenue la section S-I à une longueur de 12 m et 0,75 m en largeur. Dans cette section ont été trouvés des ossements humains et du matériel archéologique (en principal des fragments céramiques, des cloux). On a identifié six tombes et un reste d'un mur en briques. A l'aide du matériel céramique et de la situation stratigraphique, les tombes sont datées au XVIe siècle, le mur étant construit antérieurement en rapport des tombes. A la suite de ces fouilles de sauvetage et des recherches de surface effectuées au centre de la ville de Salonta on peut affirmer qu'autour de l'église réformée a existé un cimetière dans lequel ont été pratiqués des enterrements durant le XVIe siècle. Le reste du mur pouvait appartenir à une église médiévale, à ses annexes ou à un mur qui entourait l'édifice. Les tombes et le mur ont été dérangés à l'époque moderne à l'occasion de la construction de l'actuelle église réformée ou pendant les modifications subies ultérieurement par cet édifice.

S1

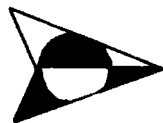

M₂

M₅

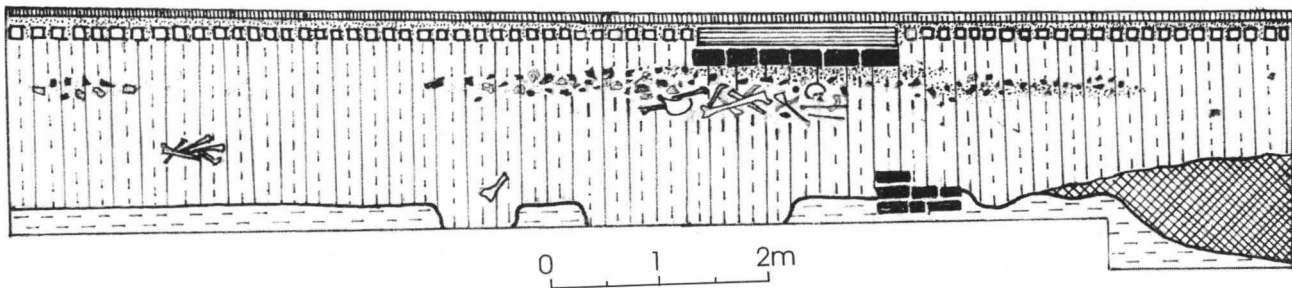
Str. C. Coposu

PL. I SALONTA – BISERICA REFORMATĂ
2001

Planul săpăturilor

0 1 2m

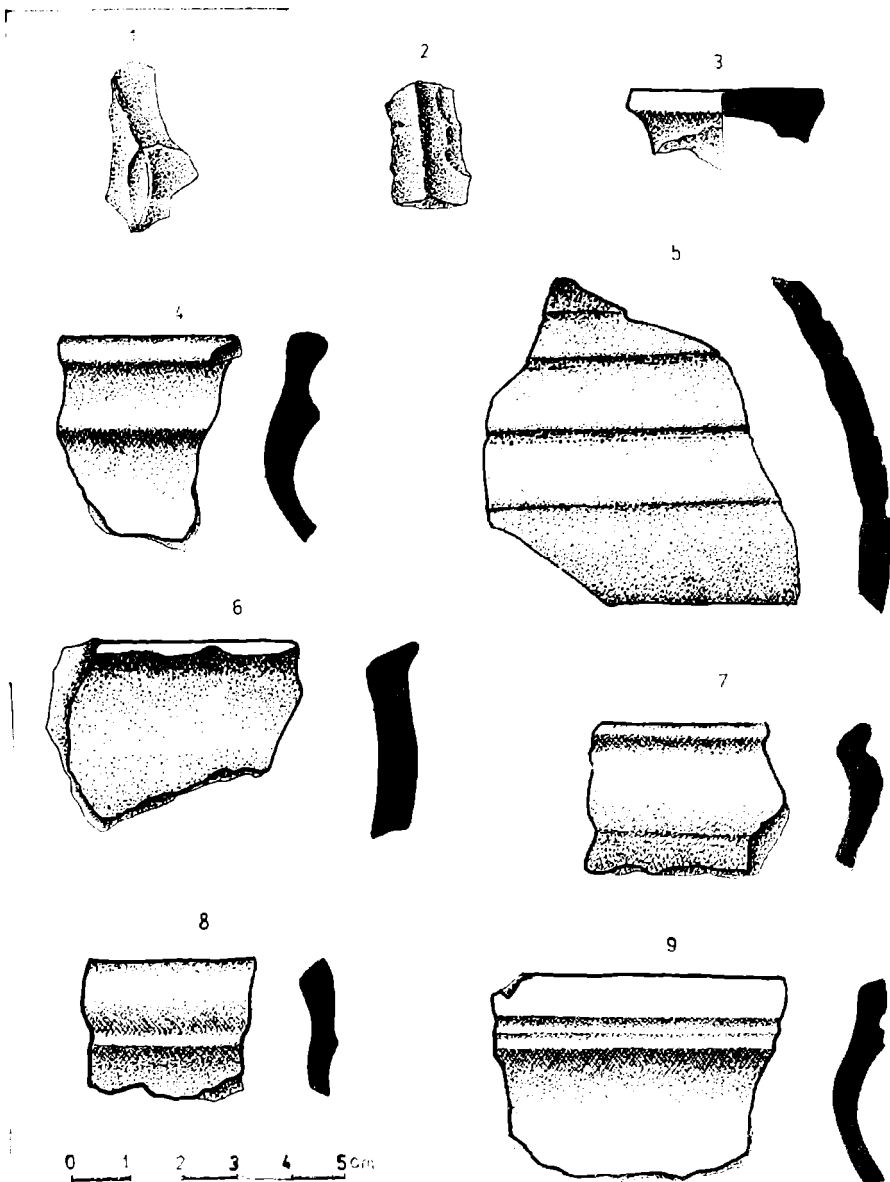
LEGENDA

- Asfalt
- Piatră cubică
- Placă de beton
- Pământ negru de umplură

- Pământ argilos de culoare brună-gălbui
- Argilă galbenă
- Cărămizi
- Sfărâmături de cărămizi

- Bucăți de mortar
- Nisip
- Oseminte omenești

PL. II SALONTA – BISERICA REFORMATĂ 2001

PL. III SALONTA – BISERICA REFORMATĂ
2001

Secțiunea S-I

1- lamă de cuarțit; 2- lamă de jasp; 3-9 fragmente ceramice (sec. XVI)